

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 4. Referuntur, & impugnantur aliæ duæ opiniones contrariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

quam aliquid necessario prerequisite ut omnipotentia operetur. Quippe quæ nequit operari nisi applicata per voluntatem liberam & efficacem, quæ volitio supponit cognitionem. De eademque scientia intelligi debet illa causalis: quia *Deus omnia scit, propterea est omnipotens*: completè scilicet in sensu iam explicato. De alia verò scientia, quæ cognoscit possibilium mediè in sua potentia, vera est hæc causalis: *Quia Deus est omnipotens, cognoscit creaturas in sua omnipotentia*. Reliqua quæ adduntur in confirmationem argumendi, probant tantum Deum cognoscere possibilium aliunde, quam per suam omnipotentiam, neque illam solum Deo suppetere viam ea cognoscendi: quod non negamus.

SECTIO IV.

Referuntur & impugnantur alia dua sententia contraria.

18. **T**ertio, nonnulli Recentiores fatentur Deum posse quidem cognoscere creaturas, tum immediatè in seipsis, tum mediè in sua cognitione per quandam reflexionem: negant tamen Deum posse aliter eas cognoscere in seipsis, quam in sua cognitione; ac hoc non in essentia sua ut imitabili seu participabili, vel ut potentia effectiva. Primò, quia Deus, siue ut imitabilis, siue ut est vis efficiendi, nihil per se distinguit, nec continet distinctè rationes & perfectiones rerum possibilium: sed continet omnia in vno simplicissimo signo & uniformi, quod nullo modo distinguit res posibles. Ergo non possunt in eo cognosci distinctè secundum proprias differentias. Secus autem in cognitione quæ omnia distinguit, attingens distinctè & exprimens vitaliter vitam quodque, non minus ac si esset propria cuiusque notitia. Secundò, quia Deus est prius intelligens, quam sit volens & potens, & similiter in creaturis prius est quòd sint intelligibiles, quam quòd sint producibiles. Ergo intelligentia divina non est primò circa Deum ut imitabilem, neque circa Deum ut causam efficacem, neque est circa alia ut pendentia à divina efficacia, sed est circa omnia ut intelligibilia, & per se conceptibilia.

19. **D**eus cognoscit possibilium in sua omnipotentia. Ad primum respondeo primò, argumentum illud, tamen si verum esset, non probaret possibilium non cognosci in Deo, saltem eodem modo quo continentur in ipsis essentia vel in imitabili, vel in eius omnipotentia: licet non possent vi illius mediè cognosci tam perfectè & distinctè, ac quæ vi cognitionis omnia distinguentur. Respondeo secundo, Deum in sua eminenti virtute continere distinctè rationes omnium possibilium, non minus ac si virtus multiplex esset distincta &

propria cuiusque: & eatenus præbere fundamentum sufficiens omnia distinguendi intelligentiæ perfectæ & comprehensivæ. Nam est vis producendi omnia possibilium, non secundum confusam quandam & generalem solum rationem (imò secundum illam impossibile est produci) sed secundum propriam cuiusque speciem, & entitatem determinatam & individualement. Quare qui perfectè penetrat vim divinæ omnipotentia, cognoscit illam esse radicem essentialium, & vim productricem omnium possibilium in specie & in individuo, ac secundum proprias & ultimas cuiusque rationes. Confirmatur, quia relata transcendentalia non possunt cognosci sine termino. Atqui omnipotentia divina est relatiua transcendentaliter ad omnia possibilium distinctè & singillatim, in quantum naturaliter & essentialiter est virtus singula producendi secundum id omne quod sunt, & quo ab invicè distinguuntur.

20. **S**ecundum autem argumentum non pugnat contra nos, qui non asserimus illam possibilium cognitionem esse primam. Cæterum licet omnia quæ Deus cognoscit, siue ipsas essentia, siue possibilium extra se, vel existentia, cognoscantur simul tempore seu duratione, atque etiam sine ordine naturæ in cognitione ipsa, eò quòd unica & simplex essentia sit cognitio quam Deus de se & de alijs rebus habet, citra ullam productionem cognitionum; in eadè verò cognitione simplicissima & improducta, non potest prius & posterius natura assignari: potest tamen prioritas quædam rationis constitui inter divinas cognitiones ut ratione distinctas: idque dupliciter. Primò, ratione subiecti; quatenus unam sibi prius videret quam aliam, quæ aliter vocatur prioritas necessitatis. Et sic scientia Dei circa possibilium, quia essentialis, est prior scientiæ creaturarum ut existentium, ut potè contingenti & accidentalibus logicè: essentialia enim sunt prioribus essentialibus. Secundò, ratione obiecti; quatenus ex parte obiectorum quæ cognoscuntur, unum concipitur à nobis velut ratio quæ Deus cognoscit aliud, eò quòd unum sit immediatius coniunctum ipsi Deo intelligenti, quam aliud: quo pacto possibilium, cum per omnipotentiam ut per medium cognoscuntur, sunt posteriora cognitione quam ipsa omnipotentia, saltem à se. Quæ de re plura dicemus alibi.

21. **Q**uartò, sunt qui putent Deum quidem se cognoscere in alio, sed non ex alio, id est, ex creaturis. Secundam verò partem huius assertionis, quæ se nobis adversatur, probat primò ex D. Thoma q. 14. a. 6. ad 2. ubi sic habet. *Ad secundum dicendum est, quod essentia creaturæ comparatur ad essentiam Dei, ut cilius imperfectus ad perfectum. Et ideo essentia creaturæ non sufficienter ducit in cognitionem essentia divina, sed è converso.* Secundò, quia cognitio Dei ex creaturis continet duas formales cognitiones, ratione nostra distincta, cuius fundamentum est nostris conceptibus.

18.

Tertia sententia nostra contraria refellitur.

19.

Deus cognoscit possibilium in sua omnipotentia.

Prima terminatur ad creaturas directe atque immediate: & hæc perfecta est & comprehensiva. Secunda, ad Deum ipsum immediate & directe in se, ex priori cognitione creaturarum quodammodo procedens, quæ necessarîo imperfecta est: ergo cognitio Dei ex creaturis neganda est Deo. Probatur antecedens, quia hoc secundum iudicium Dei, ratione nostra illatum ex primo, non cognoscit naturam Dei, sed solum affirmat ipsum existere. Neque cognoscit ipsum esse trinum in personis, quando deducitur ex ordine creaturarum per se respiciente Deum, ut vnum, non ut trinum. Ergo hoc iudicium Deum cognoscit abstractè & inadæquate: ergo in se involuit imperfectionem. Omnis enim cognitio præcisus, & inadæquata, est confusa: quippe quæ non cognoscit rem ut est in se. Sed omnis cognitio confusa est imperfecta: ergo &c. Ita Valentin. Herice disp. 4. cap. 3. numero 21. & 22.

22. Ad primum respondeo, sensum D. Thomæ loqui de Deo esse, quod essentia creaturæ non sufficienter ducat in cognitionem essentia diuinæ, ad cognoscendum propriam cognitione quicquid Deus est, id est, ad Deum distinctè penetrandum secundum omnes eius perfectiones, propriè & distinctè cognitæ: sicut Dei essentia sufficienter ducit in cognitionem creaturæ perfectam & adæquatam, cognoscendo de illa quicquid est, propriè & distinctè cognitione. Ratio differentia huius est: quia essentia creaturæ non repræsentat Deum perfectè, cum sit imperfecta eius participatio, & effectus inadæquatus eius omnipotentia: ideoque vi illius non potest cognosci essentia diuina nisi inadæquate, iuxta doctrinam eiusdem D. Thomæ q. 13. a. 4. corp. Contra verò essentia diuina continet eminenter & causaliter quicquid est in creatura, secundum quam quæque propriam rationem, & differentiam: ideoque est sufficiens medium cognoscendi creaturam propria cognitione, quoad id omne quod est. Hunc esse sensum D. Thomæ patet ex corpore eiusdem articuli 6. vbi docet Deum cognoscere creaturas propria cognitione, secundum id omne quod sunt, distinctè & adæquate, & non tantum secundum rationem communem eptis, aut alia confusas & generales: tum quia Deus cognoscit omnia perfectissimè: cognoscere autem secundum rationes tantum generales & confusas, est cognoscere imperfectè, tum etiam quia Deus continet eminenter in sua essentia omnes perfectiores creaturarum, & omnes modos quibus potest ab illis sua perfectio infinita participari. Vnde cognoscendo seipsum perfectissimè: cognoscit omnes & singulas rationes & perfectiones creaturarum, cognitione propria, attingente & distinguente vnumquodque secundum id omne quod est.

23. Ad secundam Respondeo cognitionem Dei ex creaturis non esse duplicem formali-

ter, neque in duas bene distingui per rationem, quasi verò vna creaturas solum attingat, & altera Deum: sed eadem indiuisibiliter re & ratione attingit Deum & creaturas, cum subordinatione ex parte obiectorum, & prioritatem tantum à quo: quatenus scilicet creaturæ sunt obiectum formale Deo, ut cognoscatur tali cognitione. Et quamuis ambo simul cognoscantur eodem actu indiuisibiliter: creaturæ tamen cognoscuntur per se, directeque & immediate occurrunt intellectui: Deus autem non cognoscitur per se, neque directe & immediate occurrunt intellectui, sed per creaturas. Simili modo quo quis, cum ad conspectum imaginis cognoscit Regem; cognoscit Regem & imaginem eodem actu indiuisibiliter, ut connexa & correlata secundum dici, ratione signi & significati: sed prius à quo cognoscit imaginem per seipsum, directe & immediate sibi occurrentem, mouentemque seipsa ad sui cognitionem. Regem verò cognoscit tantum per imaginem, vi cuius, tanquam signi, ducitur intellectus in Regis cognitionem.

Ad probationem antecedentis respondeo notitiam, quam Deus de se habet ex creaturis, non esse imperfectam positivè, quia est tanta, quanta potest haberi vi illius medij: sed solum negatiuè, hoc est, non esse perfectissimam & adæquatam cognitionem, quam Deus habet de seipso. Sed hoc non impedit quo minus tribuenda sit Deo talis cognitio. Neque enim quæuis Dei perfectio, siue intellectus, siue voluntatis, aut alterius attributi, debet esse summa perfectio, præcisè sumpta, prout ratione distincta à quavis alia: v. g. cognitio lapidis præcisè, non est formaliter tanta Dei perfectio, ac visio suæ essentia. Idemque dico de volitione creandi muscam, comparata cum amore infinito Dei circa seipsum. Identice verò & realiter, nulla est Dei perfectio, quæ non sit summa: quippe quæ est ipsamet Deitas, ut patet ex dictis disp. 4. sect. 1.

Verum autem non est quod addit Author ille, naturam Dei non cognosci ex creaturis, si intelligit, etiam inadæquate: nam tantum potest de illa cognosci ex creaturis, quantum creaturæ illam participant. V. g. ex intelligentijs creatis, colligimus Deum esse intelligentem: quam perfectionem esse Deo maxime essentialiter, eumque constituere essentialiter, docet idem Author disp. 3. cap. 3. Sed & ipsamet existentia, quam cognosci fateatur, est Deo essentialis. Quamuis autem quoad Trinitatem personarum, & alia quæ non possunt cognosci ex creaturis, cognitio illa Dei mediata, præcisè sumpta, sit inadæquata, & quodammodo abstractiua, quatenus ut sic non attingit quicquid est obiectum: distinctè tamen attingit quicquid potest de Deo cognosci ex creaturis: & realiter est adæquata, & distinctè comprehensiva Dei, quatenus ille actus, sumptus

Cognitio Dei ex creaturis est simplex, cum ordine tantum prioritatis à quo, & ex parte obiectorum.

Qualibet Dei perfectio non est summa eius perfectio.

Natura Dei in tantum potest cognosci ex creaturis, quantum ab illis participatur.

Cognitio mediata quæ Deus habet de seipso ex creaturis, est perfecta, & comprehensiva realiter.

VALENTINUS
HERICE
DISP. IV.
CAP. III.

realiter prout est à parte rei, non est solum mediata Dei cognitio ex creaturis, sed & immediata, & omnimoda comprehensio. Licet autem cognitio quæ est confusa tantum, & inadæquata realiter, sit imperfecta: non tamen illa quæ præcisivè tantum habet à parte rei.

26. Instabis cum Herice: Sicut negandum Deo iudicium probabile ex principio probabili illatum, licet ex tali principio conclusio probabiliter cognoscibilis sit: quia in ipso iudicio probabili est inclusa imperfectio fallibilitatis: pariter, quia in cognitione Dei ex creaturis includitur imperfectio præcisionis & confusionis, neganda est Deo, etiam si alio modo ex creaturis cognoscibilis non sit: & etiam si per illam Deus se cognosceret, quantum cognosci potest ex creaturis. Respondeo non esse negandum Deo iudicium evidens & infallibile de probabili connectione conclusionis cum principio probabili. Deus enim cognoscit evidenter omnem veritatem, & omnes rerum connexiones, qualescunque illæ sint. Est autem verum probabile esse vi illius principij, quod talis conclusio secutura sit: siue quod possit probabiliter sequi ex illo. Iudicium verò assertivum absolute, quod secutura sit re ipsa, est intrinsecè imprudens, fallibile, & te obnoxium formidini oppositi: adeoque Deo profusus indignum. Divinitas enim non opinatur, vel sapienter, ait S. Augustinus tract. 37. in Iohannem. Sed nego talem imperfectiorem, aut aliam Deo indignam, includi in evidenti & infallibili cognitione Dei ex creaturis. Nam licet sit præcisiva & confusa quodammodo, id est, non attingens distinctè Deum secundum omnem rationem quæ est: illa præcisio est tantum secundum nostram considerationem, inadæquate concipientem actum illum divinum, qui totaliter sumptus prout est à parte rei, est perfectissima Dei cognitio & plena comprehensio. Non est autem imperfectio quod actus ille divinus inadæquate sumptus, & secundum quid consideratus, sit præcisivus & inadæquatus objecto eiusdem actus integrè sumpti prout est in re.

Nec ullam
continet
imperfecti-
onem
Deo repu-
gnantem

SECTIO V.

Respondetur argumentis quorundam Recentiorum.

27. Superest respondere argumentis quorundam Recentiorum, qui contendunt Deum non posse cognoscere possibilium in sua essentia, ut in medio cognito, neque tanquam in intelligentia & reali eorum expressione, vel ut in virtute & potentia eorum productrice. Ad quod probandum supponunt, cognitionem mediatam definiti illam quæ sit aliquo alio

Propo-
nunt
argu-
menta
cõ-
tra sci-
entiam
possi-
bilium
in
Deo.

mediate, quo præsupposito, & priùs ratione præcognito, cognoscimus aliud, propter aliquam eius cum illo connexionem: sicut per præmissa cognoscimus conclusionem. Hoc supposito docent primò, quando potest aliquid attingi cognitione per se separabili, & non inuolvente cognitionem eius ad quod dicitur esse medium; potest esse medium ratione priùs præcognitum modo explicato. Quo pacto, inquiunt, decretum se incarnandi esse potest Deo medium ratione priùs cognitum, in quo videat incarnationem esse futuram. Nam distinguuntur rationes, ac separari possunt hæ duæ cognitiones. Prima quæ dicit, *Decerno me incarnare*: & alia quæ dicit, *Incarnatio futura est, quandoquidem ita decerno, & decretum meum est infallibile*. Deus etiam potest in sua essentia, ut imperfectè imitabili à creaturis, eas cognoscere: quemadmodum pictori, Ex. gr. templum potest esse medium præcognitum, ex quo formare cognitionem imaginis à se pingendæ, imperfectè templum representantis. Nam illæ duæ cognitiones possunt separari: posset enim pictor sistere in aspectu prototypi, & non inde formare ideam imaginis. Deus autem est prototypon, saltem respectu creaturæ intellectualis, quæ est formata ad imaginem Dei: imò ceteræ omnes aliquam videntur & vestigium essentia divinae retinent.

Docent secundò, essentiam divinam, ut est cognitio vel virtus possibilium, sub hoc conceptu obiectivo non posse esse medium, ratione priùs præcognitum, in quo Deus mediatè cognoscat possibilium modo supra explicato. Quia nisi possint duæ res, vel rationes obiectivæ, subsistere conceptibus per se separabilibus, & adæquate distinctis; altera alteri medium esse non potest ratione priùs cognitum. Sed essentia divina, sub conceptu obiectivo cognitionis possibilium, vel virtutis productivæ, non potest subsistere duobus conceptibus per se separabilibus, & adæquate distinctis; ergo &c. Maiorem probant, quia si una est medium priùs cognitum: ergo eius cognitio est causa, saltem virtualis, cognitionis alterius. Ergo est distincta: nam omnis causa est distincta adæquate à suo effectu. In in discursu, qui in multorum sententia supponitur esse actus realiter simplex, notitia antecedens est tamen causa virtualis notitiæ consequentis, & per se separari potest, id est, potest esse actus, qui præexistat in notitia antecedentis; sicut in enthymemate, & in syllogismo, semper distinctis propositionibus enunciantur antecedens & consequens. Denique quod est medium ratione priùs præcognitum, est tale formaliter per cognitionem, nam esse cognitum est denominatio extrinseca à cognitione. Ergo si est priùs cognitum, est prior ratione eius cognitio.

Minorem verò eiusdem argumenti, nimirum quod divina essentia, sub conceptu obiectivo cognitionis possibilium non possit

Primum
documentum
Ad-
vertatio-
nem.

28.
Secundum
documentum.

29.

subi-